

Participatiemogelijkheden in Osdorp

Onderzoek naar mogelijkheden om participatie in de
buurt te stimuleren

Colofon

Auteurs: Margit van der Meulen

Beeld: 123RF

December 2021

© Movisie

Te downloaden via: www.movisie.nl

Deze publicatie is tot stand gekomen dankzij financiering van het ministerie van VWS

kennis en aanpak van
sociale vraagstukken

Movisie: kennis en aanpak van sociale vraagstukken

Movisie is hét landelijk kennisinstituut voor een samenhangende aanpak van sociale vraagstukken.

Samen met de praktijk ontwikkelen we kennis over wat echt goed werkt en passen we die kennis toe. De unieke rol van Movisie is het versnellen van leerprocessen. We zijn alleen tevreden als we een duurzame positieve verandering voor mensen in een kwetsbare positie realiseren.

Kijk voor meer informatie op www.movisie.nl

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	4
1 Opzet werkwijze en onderzoek	5
2 Resultaten	6
3 Tops	7
4 Tips	8

INLEIDING

In 2019 is in Amsterdam Nieuw-West het project Blomwijck van start gegaan. Het Stadsdeel Nieuw-West werkte samen met partijen in de wijk aan een project om participatie van mensen met een psychische kwetsbaarheid te stimuleren. Movisie is gevraagd om enerzijds te onderzoeken hoe mensen aangesproken kunnen worden op meedoen. Anderzijds is kennis nodig over de participatiemogelijkheden in Osdorp: kunnen die worden ontwikkeld, aansluitend bij de wensen en behoeftes van in deze buurt wonende mensen met een psychische kwetsbaarheid?

Voorop in dit project staat de wens en visie om maatschappelijke participatie van deze buurtbewoners mogelijk te maken en te stimuleren.

Om dat te bereiken zijn de directe woonomgeving en het professionele en informele netwerk betrokken. De projectgroep wilde bereiken dat deze bewoners meedoen en zodoende andere mensen uit de buurt ontmoeten en nieuwe contacten maken. Daar is in de Wildeman- en Blomwijckerbuurt in Osdorp in dit project een concrete uitwerking aan gegeven. De mogelijkheden van het Huis van de Wijk 't Blommetje bieden een startpunt. Het Huis van de Wijk een uitvalsbasis. De activiteiten beperken zich niet tot die locatie; het gaat om participatie in de wijk!

Een aantal partijen in de buurt – FACT team van GGZ inGeest, Combiwel en TEAM ED – werken daarom vanaf begin 2019 samen aan het begeleiden van personen die daar zelf voor voelen.

De werkwijze is heel praktisch ingestoken. Met mensen samen gaan uitvinden wat voor hen potentieel een goede plek is. En vervolgens daar contact leggen, met een aanbod voor benodigde ondersteuning .

In deze notitie staan de tips en tops genoemd die uit het onderzoek naar voren komen. Het is geen verslag van het hele onderzoek, maar biedt wel inzicht in wat er nodig is om zo'n traject vorm te geven.

1 OPZET WERKWIJZE EN ONDERZOEK

De centrale vraag is: “Wat is er nodig om kwetsbare mensen met een GGZ-achtergrond zich thuis te laten voelen in de wijk?”

De werkwijze is heel praktisch ingestoken. Samen met mensen met een psychische kwetsbaarheid bekijken welke activiteit hen zou liggen om bij aan te sluiten in de wijk en wat bij hen past.

In het gesprek met de betreffende persoon is waarden wat iemand wil en kan het uitgangspunt. Daarom is er gewerkt vanuit de wensen en mogelijkheden van deelnemers aan het project. Wat wil iemand doen, waar wordt hij of zij blij van? Wat deed hij of zij graag in het verleden? Met die kennis wordt gezocht naar een goede aansluiting met activiteiten in de buurt of daarbuiten.

Er is gekozen om te werven onder mensen die met psychische problematiek in behandeling zijn bij het FACT team Osdorp. De begeleiders van het FACT-team Osdorp van GGZ inGeest verkennen hun wensen. Voor het koppelen aan plekken in de buurt wordt nauw samengewerkt met de buurtwerkers en vrijwilligers van Huis van de Wijk 't Blommetje. Ook TEAM ED speelt een prominente en bijzondere rol. Zij leveren een waardevolle input als ervaringsdeskundigen in de buurt. Ook maken ze vaak makkelijk contact met de deelnemers. Daarmee werken ze aan het creëren van vertrouwen om zo een open gesprek te kunnen voeren. Zodoende bieden de ervaringsdeskundigen van TEAM ED als Vliegende Brigadier individuele ondersteuning aan bewoners.

TEAM ED is al een partij in de buurt die activiteiten organiseert. Zo is er ED plaats in het Blommetje. De ED plaats biedt herstelgerichte groepsactiviteiten door ervaringsdeskundigen. Op de achtergrond hebben zorgverzekeraars, de politie en woningcorporaties, maar ook het informele netwerk een rol en worden waar nodig betrokken. Een van de laagdrempelige activiteiten is een wekelijkse lunch in de ED plaats.

Hoe zoeken de drie partijen geschikte plekken? De FACT team medewerker bespreekt de wens van de bewoner met de opbouwwerker van Combiwel en de coördinator van TEAM ED. Onderling bespreken ze wat een mogelijkheid kan zijn. Voor het koppelen van deelnemers aan een voorziening of activiteit, is het nodig om met die voorziening of activiteitenbegeleiding in gesprek te gaan. Zo onderzoeken ze samen of er een mogelijkheid is. Daarbij is aandacht voor de eventuele behoeften aan ondersteuning.

Ook creëren ze zo bewustwording voor de noden van deze doelgroep in de buurt. Door kennis en bewustwording bij meer partijen verloopt de samenwerking beter. En hebben mensen in die organisaties een plek om vragen te stellen, wanneer het niet goed loopt met hun nieuwe actieve buurtbewoner. Daardoor is eerder en adequaat ingrijpen mogelijk. Met als voordeel dat bij terugval professionele begeleiding eerder aanwezig is.

Movisie ondersteunt dit project door het leren en verbeteren van de samenwerking te faciliteren. Hoe? Door deel te nemen aan de voortgangsbesprekingen van de betrokkenen bij het project. Movisie brengt enerzijds kennis in over wat werkt bij zo'n samenwerking. Anderzijds onderzoekt Movisie hoe het project verloopt. Daarbij bekijken we het traject van de deelnemende cliënten van het FACT-team, de samenwerking (hoe komt die op gang), de voorwaarden daarvoor (wat er nodig is om mensen echt te laten meedoen en om de daarvoor benodigde samenwerking te laten groeien).

2 RESULTATEN

De ontwikkeling van de participatie van de deelnemers maakt duidelijk dat het niet vanzelf gaat, het motiveren, verkennen van wensen en landen op in een plek in de buurt. De uitvoerders – GGZ inGeest, Combiwel en TEAM ED – zorgen voor het in gang zetten op buurtniveau én bij de deelnemers. Ze hebben elkaar nodig om te kunnen matchen. De samenwerking tussen hen is daarom van groot belang.

Uit de werkwijze zijn verschillende zaken te concluderen.

In de eerste plaats blijkt al snel dat het bedenken van activiteiten bij de meeste deelnemers wel lukt. Het vinden van geschikte plekken om die activiteiten uit te voeren, is al lastiger. De meeste gewenste activiteiten zijn niet zomaar voorhanden. De FACT team medewerker en de persoon in kwestie proberen een activiteit te vinden die wel mogelijk is en ook passend kan zijn.

Vervolgens gaan de projectgroepleden in de buurt op zoek naar een geschikte plek. Dat lukt vaak. Wel zijn er hobbels in de ondersteuning. Bijvoorbeeld in de mate waarin een organisatie open staat voor de betreffende persoon. Ook kan het zijn, dat de begeleider bij de ontvangende organisatie niet altijd beschikbaar is. De praktijk is daarbij weerbarstiger dan gedacht. Het vraagt doorzettingsvermogen van de projectgroepleden om een plek te vinden en te houden. En ook van deelnemer om in het idee te blijven geloven en een volgende poging te wagen.

De uitvoerende partijen concluderen samen dat ze met deze werkwijze “goed op weg zijn. We zijn er nog niet, maar het begin is veelbelovend.”

Het veelbelovende staat onder het kopje “wat goed werkt”. En dat we er nog niet zijn, is verwoord onder het kopje “wat aandacht nodig heeft”.

3 TOPS

Hieronder staat wat goed werkt:

- De samenwerking tussen drie organisaties; in de vorm van de kernteam- en projectteam overleggen en casus besprekingen;
- Het met elkaar doormaken van het samenwerkingsproces; in de uitvoering naar elkaar toe groeien. Het elkaar regelmatig zien leidt tot vertrouwen, uitwisseling van informatie (over initiatieven in de wijk bijv.) en daarmee tot een vruchtbare samenwerking. Dat voelt ook als project overstijgend: die samenwerking gaat verder dan enkel communicatie over cliënten in dit project.
- De aanwezigheid van alle partijen. Ook de gemeente, Stadsdeel Nieuw-West, als vierde samenwerkingspartij;
- De aandacht voor de potentie van de bewoners met ggz-problematiek i.p.v. aandacht voor de diagnose. En daaraan gekoppeld aandacht voor maatschappelijk herstel;
- De werkwijze herstelondersteunende zorg concretiseren door medewerkers van GGZ inGeest;
- Het doel: een rustige landing in de wijk, laagdrempelige ondersteuning en ook je daadwerkelijk bewoner voelen van de wijk, buurt.

4 TIPS

De tips zijn de punten waar nog winst te behalen is en waar aan gewerkt moet worden:

- Betere monitoring van de trajecten, met daarin per bewoner wat er gedaan is, wat werkt en niet werkt;
- Goed voor ogen houden dat het met deze cliënten in hele kleine stapjes gaat, het gaat vaak om processen van jaren;
- Overzicht houden over het traject dat iemand doorloopt. Afspreken wie daar verantwoordelijk voor is. Die persoon maakt ook evaluatieafspraken met de bewoner en werkafspraken met andere betrokkenen en bewoner; wat te doen als bewoner wegblijft; terug melden van partners aan trajectbegeleider; GGZ-ervaringsdeskundige;
- In de trajecten is veel tijd en aandacht nodig om mensen soms aan de hand mee te nemen naar buiten; om langdurig aan blijven halen dat de mogelijkheden er zijn. Het blijkt dat “koude overdracht” niet werkt. Ervaringsdeskundigen zijn vaak vertrouwd genoeg om deze rol op zich te nemen. Om deelnemers een kans te bieden, is het daarom nuttig als er voldoende ervaringsdeskundigen beschikbaar zijn en blijven;
- Gerichte deskundigheidsbevordering die wordt aangeboden binnen wijkzorg – voor de welzijnsprofessionals en de vrijwilligers;
- Specifieke gezamenlijke visieontwikkeling voor professionals en vrijwilligers van Huis van de Wijk Blomwijk;
- Creëren van vergroot draagvlak binnen eigen organisaties (GGZ inGeest, FACT team Osdorp, basis GGZ en Combiwel);
- Het draagvlak in organisaties moet er ook toe leiden dat deze taak niet alleen bij individuele werkers ligt. Ligt het wel bij individuele medewerkers, is het risico dat zij te veel verantwoordelijkheid op zich nemen om deze samenwerking voor elkaar te krijgen;
- Communicatie over wie welk contact heeft met welke bewoner, zodat er geen lijntjes worden uitgezet die daarna weer verdwijnen. In het casuïstiekoverleg van dit project wordt dit gemonitord. Het is goed om deze werkwijze in de toekomst nog meer vast te leggen, zodat het niet hangt op specifieke medewerkers;
- Organiseren van een bijeenkomst in de wijk. Daarin professionals in de wijk en bewoners in de wijk kennis laten maken met dit project en de opbrengsten ervan. Dat helpt bij het aanwakkeren van animo om deel te nemen aan deze manier van werken;
- Samenwerken met andere organisaties. Denk daarbij eerst aan de belangrijkste ketenpartners;
- Daar waar organisaties open staan voor samenwerking, daar samen zo concreet mogelijk vorm aangeven. Met aandacht voor wat nodig is om een welkome plek te bieden;
- Deelname van ggz-professional uit het FACT-team in wijkzorgnetwerk van Osdorp;
- Hoe te leren van de opgedane ervaringen en pilot GGZ? Zodat de interventie ook elders in Amsterdam Nieuw-West ingezet kan worden. Gevolgd door het consolideren van de werkwijze in de deelnemende organisaties. Door het uitdragen van de visie door de verschillende partijen. Dat vraagt ook om het uitdragen van de visie aan alle medewerkers van de betrokken organisaties. Dat is bij elke deelnemende organisatie onderwerp van gesprek en vraagt iets anders. Ook voor het stadsdeel;
- Daarvoor is duidelijkheid nodig over de wenselijkheid van deze visie vanuit het stadsdeel, zodat de organiserende partijen weten wat er van hen verwacht wordt op langere termijn;
- Creëren van gelegenheden voor professionals zodat zij elkaar steeds meer zien en spreken; er is veel tijd nodig om te experimenteren, pionieren met het thema W in de Wijk, samen Werken aan Wijken waar Iedereen Welkom is – voorheen GGZ in de wijk genaamd;
- Tijdige administratie, registratie en facturatie;
- Investeren in een goedverzorgd centrum in de wijk met meerdere lokalen waar mensen gratis mee kunnen doen met verschillende activiteiten, praatgroepen en cursussen. Met daarin een fijne ontmoetingsplek om wat te drinken en eventueel goedkoop iets te eten. Vooral van belang voor mensen die bijv. net uit de kliniek komen. Die zijn ineen klap hun dagritme en sociale contacten kwijt. Zo'n centrum zou kunnen bijdragen aan herstel. Momenteel zijn veel activiteiten versnipperd over meerdere locaties. Bovendien is het voor de mensen die niet tegen teveel prikkels kunnen te druk. Ook voelen mensen die wat hoger zijn opgeleid zich doorgaans niet prettig in de huizen van de wijk zoals in Osdorp. Coffee Connect is een goed voorbeeld van een fijne 'huiskamer' om te zijn waar ook veel activiteiten geboden worden. Er is een sportzaal naast en een fijne buitenzitgelegenheid. Zo'n centrum kan mede gerund worden door (ex) GGZ cliënten/wijkbewoners.